

GEOMETRIA NAP
SZEGED, 2017. OKTÓBER 6.

PILLANATKÉPEK A SZEGEDI
GEOMETRIA TANSZÉK
TÖRTÉNETÉBŐL

Gévay Gábor

SZTE Bolyai Intézet
Geometria Tanszék

1897

A kolozsvári egyetemen rendkívüli professzorrá nevezik ki Klug Lipótot és létrehozzák számára az Ábrázoló Geometriai Intézetet.

A kolozsvári és a szegedi egyetem kapcsolata

- 1872–1881: Kolozsvári Tudományegyetem (Kolozsvár)
 - 1881-1919: Kolozsvári M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem
-
- 1919–1921: Ferenc József Tudományegyetem (Budapest)
 - 1921–1940: Ferenc József Tudományegyetem (Szeged)
-
- 1940–1945: Horthy Miklós Tudományegyetem (Szeged)
 - 1945–1962: Szegedi Tudományegyetem
 - 1962–1999: József Attila Tudományegyetem
 - 2000– Szegedi Tudományegyetem

Klug Lipót (1854–1945)

- Zigány Ferenc: Klug Lipót munkássága. *Matematikai és Fizikai Lapok*, **50**, (1943) 205–222.
"Munkásságának gerince két tankönyve:
A projektív geometria elemei
és
Projektív geometria."
- *Az általános és négy különös Pascal-hatszög konfigurációja* (1898)
- Az intézet igazgatója: 1897–1917. (Professzori kinevezés: 1900.)

- Szőkefalvi-Nagy Gyula:

"El nem tudom feledni, hogy a Klug Lipóttól tanultam a legtöbbet a matematika tanításának módszeréből."

- Teller Ede:

"Talán ő volt az a férfi, aki a legnagyobb hatással volt az életemre [...]"

Klug volt az első felnőtt, akin azt láttam, hogy szerette, amit csinált [...]"

Azt gondolom, ekkor határoztam el, nagyon határozottan, hogy azt akarom csinálni, amit tényleg szeretnék csinálni."

Klug Lipót nyugalmába vonulását (1917) követően:

- az intézet ideiglenes igazgatója 1921–1925 között: [Haar Alfréd](#)
- 1925-től az intézet új neve:
[Geometriai és Ábrázoló Geometriai Intézet](#)
- a kinevezett igazgatója 1925–1938 között: [Kerékjártó Béla](#).

(a) 1923

(b) 1937

Kerékjártó Béla (1898–1946)

1923: [Vorlesungen über Topologie](#)

[Solomon Lefschetz](#) ismertetője (Bull. A. M. S., 1925):

"This production, from the pen of a young Hungarian mathematician, who is beginning to be known for his contributions to analysis situs, is welcome for several reasons."

[Hermann Weyl](#):

"...korábban a topológia tudományában a szemlélet alapján történő szigorú bizonyítás kimondottan fáradságos volt [...] Kerékjártó révén ez az út elegyengetődött, a gondolat és a szemlélet szoros kapcsolatba került. Ezután én is az ő felfogása és elképzelései alapján fogom a topológiát tanítani..."

1938–1939: az intézet vezetője **Riesz Frigyes**.

1939–1940: a kinevezett igazgató
Szőkefalvi-Nagy Gyula (1887–1953)

- *A geometriai szerkesztések elmélete* (1943; 1968)
- Végesrendű geometria (*Mat. és Fiz. Lapok*, 1941)
- Geometrie endlicher Ordnung (*Jahresberichte*, 1943)
- "Sz. Nagy Gyula **legfontosabb eredménye**: Szőkefalvi-Nagy Béla."

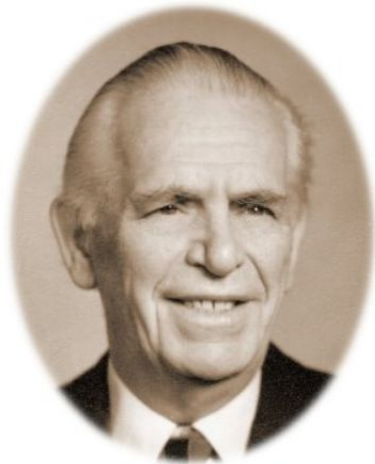

1940-ben megalakul a **Bolyai Intézet**, és ennek részintézeteként a **Geometriai Intézet** (1940–1950).

Igazgatója (mb.):

Rédei László (1900–1980)

- A hazai **absztrakt algebrai iskola** megalapítója.
- *Begründung der euklidischen und nichteuklidischen Geometrien nach F. Klein, Budapest, 1965.*

1948-ben létrejön ismét az **Ábrázoló Geometriai Intézet** (1948–1950).

Igazgatója:

Szőkefalvi-Nagy Béla (1913–1998)

- *Spektraldarstellung linearer Transformationen des Hilbertschen Raumes* (1942)
- *Leçons d'analyse fonctionnelle* (1952, Riesz Frigyessel)
- *Analyse harmonique des opérateurs de l'espace de Hilbert* (1967, Ciprian Foiaş-sal)
- "Ő tudja a világon a legtöbbet abból, amit egy lineáris operátorról tudni lehet."

1950–1967 között nem voltak tanszékek a Bolyai Intézetben.

1967-ben létrejött a [Geometria Tanszék](#).

Első vezetője (1967–1975 között): [Szőkefalvi-Nagy Béla](#) (mb).

A Geometria Tanszék következő vezetője (1975–1982 között):

Lovász László (*1948)

1963

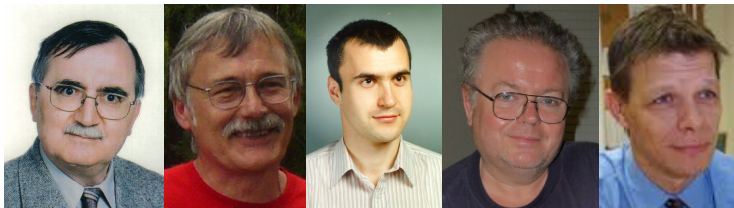

2017

A Geometria Tanszék vezetője (1975–1982 között):

Lovász László (*1948) (1978-tól professzor)

- Szegeden érte el fontos eredményeit pl.
 - *gráfok információkapacitásáról*
 - *a racionális számtest feletti polinomok szorzatra bontásának algoritmusáról*
- MTA lev. tagjai közé választják (1979)
- *Combinatorial Problems and Exercises* (1979)
- Pólya-díj (1979); Fulkerson-díj (1982)
- a József Attila Tudományegyetem díszdoktora (1999)

A "jelenkor". Tanszékvezetők:

- Nagy Péter 1982–1994
- Kincses János 1994–1995 (mb.)
- Hajnal Péter 1995–1997 (mb.)
- Simányi Nándor 1997–2000
- Kurusa Árpád 2000–.